

Nr 106

Av herr Ewerlöf m. fl., *angående beställning av taktiska atomvapen.*

Försvarsproblemet för våra skandinaviska grannländer skiljer sig i ett alldeles avgörande avseende från vårt. Danmark och Norge har bindande garantier att erhålla hjälp och understöd utifrån om de utsättes för angrepp. De bygger sin trygghet på solidariska förpliktelser och solidariska garantier, på ett integrerat västförsvar.

Denna pricipiella skillnad är utrikespolitiskt och strategiskt grundläggande. Den förändrar däremot inte på något bestämmande sätt den taktiska försvarsplanering, som måste göras för att skapa förutsättningarna för ett regionalt motstånd, som är så starkt, att det kan avvärja invasionsförsök över sjön, till lands och i luften samt främst i syfte att vinna den tid som behövs för att hjälp skall hinna anlända.

Inom ramen för »vapenhjälpen» tillföres Danmark och Norge nu vapenbärare, som dels kan medföra konventionella laddningar, dels alternativt taktiska atomladdningar. Det gäller artilleriraketer, luftvärnsrobotar och flygplan. Det är självfallet inte fråga om utrustning för storstrategiskt bruk utan materiel av utpräglad defensiv typ.

Fördelarna härav är uppenbara. Personal kan utbildas och övningar bedrivs på samma sätt och under samma förutsättningar, som om ett taktiskt atomvapen disponerades — efter samma grunder som utbildnings- och träningsarbetet bedrivs hos den ende tänkbare motståndaren. Beredskapen för övergång i en kritisk situation till bruk av taktiska atomladdningar är hög. Försvaret kan planeras, så att högsta möjliga effekt av tillgängliga resurser ernås.

Vi måste vid våra bedömningar utgå från att vapenbärare för taktiska atomladdningar redan finns i vårt lands omedelbara närhet.

Vårt land varken kan eller bör göra anspråk på någon »vapenhjälp» i fredstid. Vad som för vår del kan ifrågakomma är inköp på vanliga kommersiella villkor, under precis samma förutsättningar, som vi redan köper försvarsmateriel från precis samma säljare. Redan pågående och planerade inköp är icke förenade med några politiska åtaganden från vår sida, vilka på något sätt eller av någon kan anses stå i strid mot vår alliansfria utrikespolitiska huvudlinje. Samma utgångspunkter bör gälla för förhandlingar i syfte att få till stånd leveranser av utrustning av den huvudtyp Danmark och Norge nu får.

Det sortiment moderna vapenbärare, som redan befinner sig i serieproduktion eller snart kan beräknas komma dit, innehåller ej få varianter, vilka väl skulle lämpa sig för våra behov och väl låta sig inpassas i den svenska försvarsorganisationen med dess rent defensiva målsättning. Dit hör

flygplan med utrustning, artilleriraketer och luftvärnsrobotar. Gemensamt för alla dessa vapenbärare är, *att de uteslutande är avsedda för försvaret av eget territorium — militärt synnerligen användbara men ej konstruerade för strategiska vedergällningsaktioner — att de alternativt kan användas både för vanliga laddningar och för taktiska atomladdningar, att kostnaderna för inköp av dem kan beräknas bli så begränsade att de kan rymmas inom försvarets kostnadsramar.*

För ett svenskt inköp talar de skäl som förmått våra grannländer att införliva dessa vapenbärare med sin försvarsorganisation men därutöver framför allt tre speciella svenska skäl. Eftersom vi saknar garantier för hjälp från de stora demokratierna måste vi så snabbt som möjligt övervinna det svaghetstillstånd avsaknaden av ett taktiskt atomvapen skapar för vårt försvar. Eftersom vi vet, att genomförandet av ett eventuellt principbeslut om anskaffandet av ett eget atomvapen tar tid att realisera, är det angeläget för oss att utnyttja mellantiden till de förberedelser, som kan göras för att ge snabbast möjliga innehåll åt beslutet. Eftersom vi själva har att betala helt ut vad vårt försvar kostar, är det speciellt betydelsefullt för oss att nå högsta möjliga försvarsekonomi.

Ett beslut om inköp av de vapenbärare, varom nu är fråga, föregriper ej ett principbeslut om atomvapnet. Det ökar endast vår handlingsfrihet i beslutets stund.

Frågan om vilka vapenbärartyper, som bör inköpas, bör självfallet närmar utredas av de militära myndigheterna, vilka också på sedvanligt sätt har att ta de behövliga internationella kontakterna.

Vi åberopar det anförda och hemställer,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t understryka vikten av att vederbörande myndigheter beredes tillfälle att i sina beställningar utomlands inrymma även vapenbärare, som dels kan medföra konventionella laddningar, dels taktiska atomladdningar, men självfallet under förutsättning att avslut härom kan göras utan andra villkor än sådana som redan godtagits vid inköp av försvarsmateriel i utlandet.

Stockholm den 27 januari 1959

Ebon Andersson

Erik Hagberg

Carl Eskilsson

E. Birke

K. G. Ewerlöf

Ragn. Bergh

Axel Mannerskantz